

ds. Joep Dubbink

Schriftlezing: 1 Korintiërs, 2:6-11 (bewerking)

Wat ik jullie vertel, is wijsheid voor gevorderden,
voor mensen die wat van het geloof beginnen te begrijpen.
Het is echt iets heel anders dan de wijsheid van deze wereld
en van de mensen die het nu voor het zeggen hebben:
die gaan het niet redden.
Waar ik het over heb,
dat is het geheim van de verborgen wijsheid van God.
Want je moet weten: vóór alles uit, vóór de schepping zelfs,
heeft God besloten dat wij er mogen zijn en dat het goed met ons
komt!

Niemand van de mensen die nu de baas zijn, heeft dat gesnapt.
Als ze het wél gesnapt hadden, dan hadden ze immers Jezus niet gekruisigd.
Maar het is zoals je kunt lezen in dat oude boek van de profeet Jesaja:
'Wat geen oog heeft gezien en geen oor heeft gehoord,
wat in geen mensenhart is opgekomen,
dat heeft God bedacht voor de mensen die van hem houden.'
Dat heeft Hij aan mij laten weten, door de Heilige Geest, want die snapt het allemaal,
en wij kunnen het alleen snappen als de Geest ons helpt.

Verkondiging

Wie van3 u, wie van jullie, weet wat A – I is? Weleens van gehoord? A – I? Iemand? Ik schat, dat de jongere helft van u hier meer van weet dan de oudere. Artificiële intelligentie, kunstmatige intelligentie. Computers die kunnen 'denken', problemen kunnen oplossen. Dat verhaal is al oud, en we weten allang dat computers sommige dingen verrassend goed kunnen. Rekenen bijvoorbeeld. En schaken. Het is alweer jaren geleden dat de sterkste schaakcomputer de wereldkampioen versloeg, en dat gaan we als mensen niet meer inhalen. Maar dat is schaken: een spel met vaste regels, met een heel groot maar niet oneindig aantal mogelijkheden, op een begrensd bord van acht bij acht, da's typisch waar computers sterk in zijn.

Wat kan een computer, pardon, een Artificiële Intelligentie, in het gewone leven, met menselijke angsten en zorgen, wensen en behoeften, met wél oneindig veel mogelijkheden? Nou, best veel! Sinds ChatGTP vorig jaar beschikbaar werd, kun je teksten over allerlei onderwerpen laten maken door dat systeem. Ik zie leerlingen verlekkerd kijken, en docenten zitten in de rats – hoe vind je uit wie z'n opstel door de computer laat schrijven? Ik heb me uiteraard ook aangemeld, want dat zou me een tijd besparen bij het maken van preken...! Maar ja, het was vol, ik sta op de wachtlijst, dus vandaag is het nog handwerk.

Nee serieus, zonder gekheid: zou het werken, een preek door een A–I geschreven? Het Nederlands Dagblad heeft de proef op de som genomen, en ChatGTP een korte overdenking laten schrijven over een Psalmtekst. Wat denkt u? Het algemene oordeel, en ik sluit me daarbij aan: je zou ermee wegkomen als predikant, maar het is niks. Het zijn stoplappen tot en met, algemene waarheden gefilterd uit de enorme hoeveelheid data die beschikbaar is op het internet.

* * *

Wat heeft dit nou met onze Bijbeltekst over de wijsheid van God te maken? Nou, een heleboel. Want Paulus probeert ons iets uit te leggen over een andere wijsheid dan de wijsheid van deze wereld, de wijsheid van de mensen die het voor het zeggen hebben. Hij spreekt daarbij over een geheim. Die echte wijsheid die hij ons wil leren, is een geheim. Een geheimenis, plechtig.

Ik weet niet hoe jullie dat zien, maar als je over een geheim begint, dan heb je mij meteen te pakken. Niets is leuker dan ingewijd te zijn in een geheim, dat anderen niet mogen weten. In de tijd van Paulus wemelde het van geheime genootschappen, die diep doordrongen in de kennis van ... *Het Hogere*, het Mysterie. Die diepe gedachten kenden over een godheid en rituelen om te zorgen dat die godheid jou steunde. Een beetje godheid in die tijd had groepen ingewijde volgelingen, die die godheid aanbaden en de mysteriën kenden, en de rituelen. Dionysius, Isis, Osiris, Mithras, allemaal. Het moet fijn geweest zijn tot zo'n groep te behoren. Het geeft je een veilig gevoel: wij weten het. Wij weten hoe de wereld in elkaar zit, wij steunen elkaar en wij komen er wel. Met ons komt het goed, met de rest van de wereld waarschijnlijk niet, maar het belangrijkste: met ons wel.

Sommige kerkgenootschappen, groepen, hebben die neiging om zich naar binnen te keren – en kijk nou niet te gauw naar anderen, maar bedenk dat we dat zelf ook weleens hebben, en ook nodig denken te hebben. We hebben vaak die neiging om het binnen met elkaar ál te goed te hebben. We delen een inzicht, een waarheid, misschien wel de waarheid, en dat verbindt ons met elkaar. Soms heb je dat nodig. In de Duitse bezettingstijd, dan kan ik me voorstellen dat je ergens een plek wilt hebben, waar je veilig onder elkaar kunt delen, hoe het echt zit: dat Hitler niet de van godswege gezonden redder is, dat zijn Derde Rijk geen glorieus duizendjarig rijk gaat worden, maar dat het een onmenselijk dwangstelsel is, waarin joden en homo's er niet mogen zijn. In het Rusland van nu kan ik me ook voorstellen dat je bij elkaar kruipt met gelijkgestemden, om met elkaar vol te houden, dat Poetin niet in Oekraïne strijdt voor de christelijke waarden maar met een verschrikkelijke veroveringsoorlog bezig is en alle menselijkheid vernietigt. Dat delen, dat moet stiekem, want het is verboden, en dan is het van groot belang om dat geheim ook geheim te houden en in elk geval te bewaren. Zodat nog iemand erin blijft geloven.

Maar pas wel op: hoe goed bedoeld ook, je kunt er als groep zelfgenoegzaam van worden: zo van 'wij hebben het bij het rechte eind, en alle anderen zitten fout' – en soms moet je dat zeggen, maar beter ga je in gesprek, als dat kan.

En nou wekt Paulus even de indruk, dat hij óók rondom Jezus zo'n geheim genootschap wil oprichten. Hij heeft het tenminste over 'gevorderden in het geloof', letterlijk uitverkorenen. En hij heeft het over een geheim, en over verborgen wijsheid van God. Hij wéét iets over God en over ons.

Maar is dat een geheim dat geheim moet blijven? Daar hebben we vorige week met een groepje jongeren flink over doorgepraat, en we dachten van niet. Dit geheim hoeft van ons niet geheim te blijven. Het is alleen zo, dat veel mensen het niet willen horen, niet willen geloven, en misschien ook wel liever willen dat het geheim blijft. Waarom? Omdat het te veel kost. Kom ik op terug.

Dat geheim, dat zit verborgen in onze lezing, en dat was nog een heel zoek, om de juiste regel te vinden. Deze was het, vonden we:

vóór alles uit, vóór de schepping zelfs, heeft God besloten dat wij er mogen zijn en dat het goed met ons komt.

Dat is me een geheim! Dat wij er mogen zijn, dat God ons een goede toekomst gunt, dat is het grote geheim van God, en van Jezus.

En Paulus zegt: dat geheim, dat bedenk je vanuit jezelf niet. Want als je om je heen kijkt, dan lijkt het alsof het anders zit: dat je winnaars hebt en verliezers. 'Elk uur maken we winnaars bekend!' zegt die

vrolijke stem van de postcodeloterij op de radio. Duizend euro, of meer. Wie geld heeft is immers een winnaar. Wie slim is, is een winnaar, wie veel kan is een winnaar, wie stoer en sterk is, wie voor zichzelf opkomt, die is een winnaar. Dat is de wijsheid van deze wereld.

Maar de wijsheid van Jezus is anders, want Jezus is géén winnaar maar een loser. Hij had het over Gods liefde, hij maakte heel, hij deelde uit, hij genas, hij vergaf, hij kwam op voor wie niks had, maar hij kritiseerde ook wie de macht had, en dat alles maakte dat hij uit de weg werd geruimd, vermoord. En wie dat deden, dat zijn dezelfde mensen die van dat geheim van Gods liefde niks willen weten. “Stel je voor, God die iedereen hetzelfde gunt, dat kunnen we niet hebben! Nee, wij zijn van Help jezelf, dan helpt God je! – God is met wie succes heeft.”

En wie het anders ziet, die is maar lastig. De ambtenaar die niet wil discrimineren, die krijgt een probleem. De bijstandsmoeder die een tas boodschappen krijgt, moet die opgeven en wordt gekort op haar uitkering, en de handige jongens die miljoenen aan mondkapjes verdienen komen ermee weg. Deze wereld beloont vaak nog altijd wie brutaal zijn, naar zichzelf toe rekenen en zich aan een ander niks gelegen laten liggen. En wie dwarsligt, wie moeilijk doet, wie als vluchteling aan onze grens komt, wie zichzelf niet kan redden... Tja, die heeft vaak het nakijken. Het geheim van het evangelie is, dat God zulke mensen voortrekt – om ze hetzelfde te gunnen als anderen. En, dat wie Jezus wil volgen, wie daarbij wil horen, dat ook zal moeten doen. En dat kost wat. Geld, en tijd, en moeite, en meeleven.

Maar om dat geheim draait het. Dat bedenk je niet, want vanuit onszelf zijn we vaak heel erg op onszelf en ons eigen voordeel gericht. Dat Gods liefde voor alle mensen is, dat is geen mensen-bedenksel, zegt Paulus, dat komt van God zelf, van zijn Geest, zijn inspiratie. ‘Dat komt in geen mensenhart op’. Dat bedenkt ChatGTP echt niet, die neemt een dwarsdoorsnede van wat we met z’n allen denken en daar heb ik m’n grote twijfels over – want ik zit er zelf ook bij...

* * *

Wie in dit verhaal willen geloven, wie volgeling van Jezus wil zijn, die vormen – niet een geheim genootschap, maar wel – een Genootschap van het Geheim. Om dat te bewaren, te koesteren, én te delen! Want wie het wil die mag het weten.

Hoe gaan we dat praktisch doen? Daar hoort die geheime doos bij, waar de kinderen van de KND al van weten. En u zo meteen ook, want een paar jongeren gaan uitdelen: hartjes, symbool voor liefde. Ze zijn in het groot ingekocht, dus je mag er twee. Een om te houden, om je eraan te herinneren dat je bij dat ‘geheime genootschap’ hoort, waar iedereen van mag weten, waar we de dingen omkeren: de laatste gaat voor. En eentje om weg te geven, om iemand een plezier mee te doen. Niet iemand van hier natuurlijk, want wij hebben er allemaal al een. Iemand buiten deze kring.

Er is een verhaal van lang geleden waarbij alle computers van de wereld aan elkaar gekoppeld zouden worden, om die ene vraag te beantwoorden waar we allemaal mee zitten. Zo ver is het nu allang, met Internet, maar goed. In dat verhaal gebeurt dat, en als het zover is typt iemand met bevende vingers die vraag in, die grote vraag: BESTAAT GOD? En wat antwoordt de computer, in dit verhaaltje: NU WEL!

Grappig en ook best wel beangstigend verhaal. Want de god waarover dat gaat, die optelsom van alle kennis, die doorsnee van ons menselijk denken met daarin ook zoveel vooroordelen, discriminatie, haat en wat niet al, dat is niet de god waar ik naar wil luisteren! Ik doe het voor die andere God, en Die schrijf ik met een hoofdletter: die van Jezus, de gekruisigde, de loser.

Bestaat die God? Zeker weten! Als we met z’n allen naar hem luisteren, dan laten we zien dat Hij leeft! Amen.